Що сталося із Заходом? Чи все безнадійно?

Читать на русском

Що сталося із Заходом? Чи все безнадійно?

Він не готовий повноцінно підтримати Україну у війні з Росією, а Ізраїль – з терористами ХАМАСу. Таке в історії Заходу вже бувало – напередодні Другої світової.

"Наступ ЗСУ закінчився невдачею — у тому числі й тому, що США та європейські союзники України не вчасно поставили озброєння. США до непристойності затягнули ухвалення рішень про постачання Україні танків Abrams, ракет ATACMS, бойової авіації, та й кількість цих озброєнь, переданих або запланованих до передачі Україні, мінімальне", – пише видання "Важливі історії".

Ходять чутки про те, що лідери низки західних країн вселяють Києву думку про необхідність компромісу з Москвою, обміну територій на мир, хоча немає жодних підстав вважати, що Росія погодиться з будь-яким компромісним вирішенням конфлікту. Можлива перемога Дональда Трампа на президентських виборах у США може спричинити як припинення американської допомоги Україні, так і ослаблення НАТО. Одна єдина держава — член ЄС, Угорщина, блокує виділення Україні життєво необхідних їй коштів, а європейські гранди не можуть чи не хочуть поставити Орбана на місце.

Справа не обмежується Україною. Глобальний Південь, який іноді називають ще «світовою більшістю» та «незахідними цивілізаціями», вимагає від Ізраїлю припинити вогонь у Газі, що призведе до порятунку терористів ХАМАСу, а західні правлячі кола наполегливо дають зрозуміти Ізраїлю, що до цих вимог варто було б дослухатися.

У європейських столицях відбуваються маніфестації на підтримку палестинських терористів, які збирають сотні тисяч людей. Деякі провідні західні ЗМІ принципово уникають називати терористів терористами, винаходячи різні евфемізми. Схоже, Захід не готовий використовувати величезні економічні, технологічні та військові ресурси, що є у нього, для захисту своїх цінностей. У нього стався параліч волі.

Зіткнення цивілізацій чи кінець історії?

Витоки цього паралічу волі сягають початку 1990-х років. Відразу після краху радянського комунізму та радянської імперії перед західною інтелектуальною та політичною спільнотою постало питання: якою буде нова світова система? Відповідей, по суті, було дві.

Одну було дано видатним американським політологом Самюелем Хантінгтоном, який написав кілька робіт під однією і тією самою назвою «Зіткнення цивілізацій». Світ після холодної війни, стверджував Хантінгтон, буде полем протиборства цивілізацій – трансдержавних спільнот, об'єднаних спільною історією, культурою, традиціями та релігією.

Головною загрозою іудео-християнській цивілізації Заходу Хантінгтон назвав радикальний іслам. Не вдаючись в деталі цієї теорії, важливо підкреслити основний висновок Хантінгтона: епоха, що настала, буде періодом гострих конфліктів і воєн, але не ідеологічних, як це було під час холодної війни, а цивілізаційних, і Захід повинен бути до цього готовий як політично, так і у військовому плані.

Однак на початку 1990-х років домінуюче місце у західному політичному дискурсі та стратегічному мисленні зайняла інша система поглядів, яка спочатку була сформульована учнем Хантінгтона, Френсісом Фукуямою, під назвою «Кінець історії». Після перемоги Заходу в холодній війні та дискредитації комунізму, як ідеології та політичної системи, стверджували прихильники цієї концепції, ліберальна демократія та ринкова економіка перемогли остаточно, екзистенційних ворогів у Заходу більше немає, а тому можна і потрібно зосередитись на глобальному поширенні та утвердженні західної моделі.

З цього випливала стратегічна доктрина, яка передбачала, окрім іншого, що Росія вступає в співтовариство розвинених демократичних держав, а головною загрозою не тільки для Заходу, а й для міжнародного співтовариства, що глобалізується, є рудименти системи. Росію треба залучати до спільних із Заходом зусиль, залучати до протистояння з тероризмом, прискорюючи її включення до юдео-християнської цивілізації.

Припущення, навіть суто гіпотетичне, про можливість великої війни у Європі вважалося у кращому разі пережитком холодної війни. Відповідно, європейські держави мінімізували збройні сили та оборонні витрати, а військове будівництво Сполучених Штатів було орієнтоване на локальні, головним чином антитерористичні війни у зоні Глобального Півдня та протистояння з Китаєм.

Останній, який швидко перетворювався на економічного гіганта, з очевидними експансіоністськими устремліннями, ніяк не вписувався в уявлення про торжество західної цивілізації. Проте деідеологізація та ринкова економіка, вважали прихильники «Кінця історії», неминуче призведуть до демократизації політичного режиму Китаю та включення його до єдиної світової економічної та політичної системи. Доти, доки цього не станеться, необхідно мати військовий потенціал, здатний стримати китайські геополітичні амбіції.

У 1990-ті роки здавалося, що «Кінець історії» справді наближається. Але вже в першому десятилітті XXI століття стало ясно, що нічого схожого не відбувається. Шокуючою невдачею стратегії, заснованої на цій концепції, була спроба силою встановити демократичні порядки в Іраку та Афганістані. Китай кинув виклик колективному Заходу, дедалі наполегливіше зміцнюючи свої позиції у зоні Глобального Півдня.

Напівринково-напівдержавна економіка не призводить до демократизації китайського політичного режиму, а вражаюче економічне зростання посилює зовнішньополітичні амбіції, що загрожують військовим зіткненням із США через Тайвань.

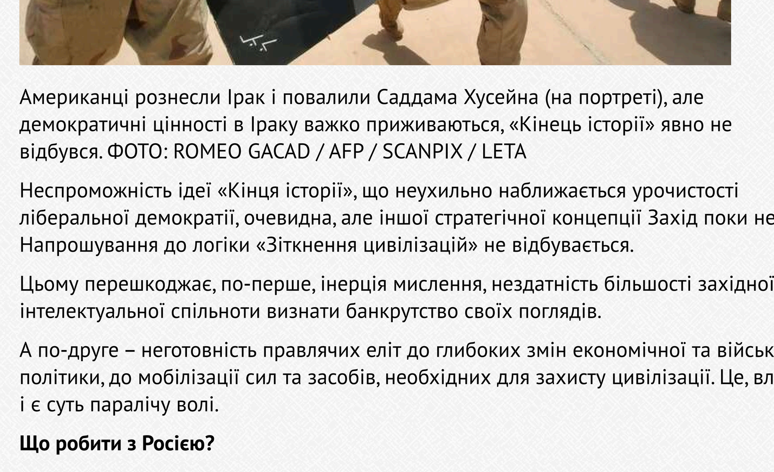

Американці рознесли Ірак і повалили Саддама Хусейна (на портреті), але демократичні цінності в Іраку важко приживаються, «Кінець історії» явно не відбувся. ФОТО: ROMEO GACAD / AFP / SCANPIX / LETA

Неспроможність ідеї «Кінця історії», що неухильно наближається урочистості ліберальної демократії, очевидна, але іншої стратегічної концепції Захід поки не має. Напрошування до логіки «Зіткнення цивілізацій» не відбувається.

Цьому перешкоджає, по-перше, інерція мислення, нездатність більшості західної інтелектуальної спільноти визнати банкрутство своїх поглядів.

А по-друге – неготовність правлячих еліт до глибоких змін економічної та військової політики, до мобілізації сил та засобів, необхідних для захисту цивілізації. Це, власне, і є суть паралічу волі.

Що робити з Росією?

Найбільш небезпечним проявом паралічу волі є відсутність у США та групи провідних європейських держав ефективної стратегії протидії російській військово-політичній експансії. Довгий час, з початку 1990-х років і аж до 24 лютого 2022 року, їхня політика будувалася на переконанні, що після краху комунізму Росія перестала бути противником Заходу і поступово зближується з ним; що з Москвою можна і треба домовлятися; що сплески агресії, що проривалися час від часу, на зразок нападу на Грузію та анексії Криму, були не більш ніж непринциповими відхиленнями від основного тренду політичної еволюції Росії, які до того ж можна, принаймні частково, пояснити помилками Заходу, який не враховував як інтереси безпеки Росії, і перевантаженість російського політичного мислення успадкованими від минулого стереотипами.

Надії на те, що Росія увіллється в західну цивілізацію, померли разом із Борисом Єльциним (ліворуч, праворуч — Білл Клінтон). ФОТО: DON EMMERT / AFP / SCANPIX / LETA

Неспровокована агресія проти України та висунута напередодні її ультимативна вимога до США та НАТО піти не лише з колишнього СРСР, але також із Центральної та Східної Європи змусили західні еліти більш реалістично оцінити і Росію, і власну політику щодо неї.

Формула про Росію, як головну загрозу європейській та міжнародній безпеці з'явилася у директивних документах НАТО та у заявах провідних західних лідерів. У політичних та військових колах США та багатьох європейських держав поширюється розуміння того, що якщо Україна зазнає поразки, НАТО доведеться воювати з Росією.

Однак, кажучи "А", Захід не говорить "Б" — принаймні поки що. Схоже, у багатьох столицях держав колективного Заходу домінує уявлення, що не можна допустити поразки ні України, ні Росії. Іншими словами, Росію потрібно зберегти як повноцінний суб'єкт світової та, особливо, європейської системи в надії на те, що згодом, швидше за все після відходу Путіна, до влади в ній прийдуть кола та особи, здатні стримати агресивність зовнішньої політики. У результаті, в цьому напрямі політична воля Заходу якщо й не паралізована, то значно ослаблена.

Нестача у провідних держав Заходу політичної волі та рішучості використовувати всі свої ресурси для поразки Росії, крім іншого, пояснюється нерозумінням глибинних мотивів російської політики. Звичайно, не можна виключати можливість того, що спадкоємці Путіна певний час будуть проводити більш обережну політику на світовій арені.

Проте історія показує, що щоразу за відлигою Москва впадала у стан агресії. Протягом століть альфою та омегою зовнішньої політики Московського князівства та Московського царства, Російської імперії та Радянського Союзу була експансія, а засобом її здійснення – військова сила. Історичний досвід зафіксувався у свідомості російської нації: приєднання нових земель, розширення імперії стало її метою та змістом існування.

От Нила до Невы, от Эльбы до Китая,

От Волги по Евфрат, от Ганга до Дуная…

Вот царство русское… И не прейдет вовек,

Как то провидел Дух и Даниил предрек.

Так Федір Тютчев, неабиякий поет та посередній дипломат, сформулював зовнішньополітичні амбіції російської держави та суспільства. Мрія про кордони по Ельбі, Дунаю, Євфрату та Гангу і сьогодні розбурхує уми російського правлячого класу. Вторгнувшись в Україну і шантажуючи Захід ядерною війною, Путін лише вкотре спробував реалізувати «передбачення Духа». А тому, якщо Росія не буде розгромлена, повторення агресії неминуче.

Колективний Захід та Глобальний Південь

Напад ХАМАСу на Ізраїль та подальші події ще раз продемонстрували, що спроби знайти якісь домовленості з радикальними терористичними силами, залучити їх до взаємовигідних відносин, за допомогою поступок підштовхнути до відмови від агресії, неспроможні.

Одночасно вторгнення ХАМАСу та вчинені ним звірства щодо ізраїльського населення зробили знищення цієї та інших терористичних організацій на Близькому Сході, кардинальне ослаблення їхнього головного спонсора та натхненника, Ірану, виправданим не лише політично, а й юридично та морально.

Однак провідні країни колективного Заходу в черговий раз зайняли половинчасту позицію: підтримуючи Ізраїль і визнаючи його право на захист, вони одночасно вмовляють його знизити інтенсивність військових дій, піддаючись тиску Глобального Півдня та антиізраїльських, а по суті, антисемітськи налаштованих ліворадикальних сил у західному світі.

Напад ХАМАСу на Ізраїль (на фото — солдати ЦАХАЛ) показав, що перевиховання терористів добром — не найнадійніша політика, а до "Кінця історії" ще далеко. ФОТО: ISRAELI ARMY / AFP / SCANPIX / LETA

Залишаючи осторонь питання, де проходить межа між терористами та мирними палестинськими арабами, зупинимося на логіці західної позиції. Вона проста: перешкоджаючи Ізраїлю повністю розгромити ХАМАС, значна частина правлячих кіл Заходу намагається уникнути ускладнень із Глобальним Півднем. Стан справ справді бентежить: колективний Захід пасує перед пухким конгломератом країн, які, за винятком Китаю, залежать від нього, не здатні конкурувати з ним ні за рівнем і якістю життя, ні за технологічним і військовим потенціалом.

Чи все безнадійно?

У XX столітті Захід кілька разів стикався з викликами, здатними поставити під питання його існування, але щоразу зміг мобілізувати сили та нейтралізувати їх. Наприкінці 1930-х років Велика Британія та Франція побороли спокусу змиритися з нацистською експансією, відмовилися від продовження мюнхенської політики та вступили у війну з гітлерівською Німеччиною.

У грудні 1941 року, подолавши масові ізоляційні настрої, у війну вступили США. У другій половині 1940-х – на початку 1950-х років Захід побудував систему захисту від радянської експансії та запобіг загрозі з боку комуністичних партій, що підривали його позиції зсередини. Цей список можна продовжити. Важливо інше: щоразу доводилося долати параліч волі.

Є ознаки того, що цей параліч буде подолано і сьогодні, правлячі еліти західного світу починають, як мінімум, усвідомлювати масштаб російської загрози. Впливові американські та європейські ЗМІ та аналітичні центри публікують дуже тривожні матеріали про небезпечні наслідки поразки України для Європи.

Розпочато практичне обговорення шляхів конфіскації російських активів — близько 300 млрд доларів — для передачі їх Україні, що може компенсувати припинення західної допомоги внаслідок внутрішньополітичних чвар у Сполучених Штатах та Європі. І, можливо, найбільш обнадійливе, що Ізраїль не піддається тиску, не припиняє знищення ХАМАС і, не виключено, готується до ліквідації «Хезболли». І все-таки, як казав один із героїв Стівена Кінга, «варто сподіватися на краще, але готуватися варто до гіршого».

Юрій Федоров; опубліковано у виданні: ВАЖЛИВІ ІСТОРІЇ

Теги: СССР | НАТО | Хуссейн Саддам | Саддам Хусейн | Іран | Иран | США | Фрэнсис Фукуяма | Сэмюэль Хантингтон | помощь Украине | допомога Україні | Ізраїль | Израиль | Россия | Росія | Україна | Украина | Война | Війна | ХАМАС

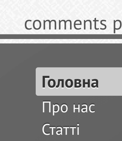

Аліна Кравченко
ЖУРНАЛІСТ, ОГЛЯДАЧ

05 січня 2024 г., 15:36 | Переглядів: 2673 | Коментарі: 2

Роздрукувати | Надіслати товаришу

Коментарі:

comments powered by Disqus

Важливі новини

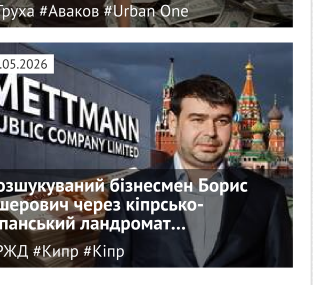

ЦЕНЗУРА — ЯК ОБІЙТИ БЛОКУВАННЯ І ЧИТАТИ НАШ САЙТ

Останні новини

По даті | По переглядам | По коментарям

- 20:29 В Ірпені блискавка влучила в електропідстанцію
- 20:23 У Хмельницькому поліцейські жорстко скрутили ветерана через питання "чому не на фронті?"
- 20:20 Голова Національної розвідки США Тулсі Габбард подала у відставку, — Fox News
- 20:12 Пільги для Китаю на 27 мільярдів: як безмитні посилки вимивають кошти з українського бюджету
- 20:06 Іран знищив близько 20% довоєнних запасів американських дронів Reaper, — Bloomberg
- Підписуйтесь на наш канал в Telegram. Оперативно про головне
- 20:01 Бронь за посаду: директор Харківського вузла спецзв'язку створив ОЗУ для ухилення від мобілізації
- 19:55 Мільйонна зарплата, гектари землі та орендоване авто: що в декларації експолови поліції Хмельниччини Герасимчука
- 19:49 У Єлисейському палаці пройшли обшуки у справі про махінації на мільйонних держзакупівлях
- 19:43 Німеччина пропонує новий механізм фінансування допомоги Україні через оборонну співпрацю з НАТО
- 19:37 Кіпрські офшори та забудови в РФ: журналісти знайшли російський слід у бізнесі житомирської депутатки Костюшко
- 19:30 У Сумській області дрон атакував комбайн, — ОВА
- 19:24 Україна та Росія обговорюють продовження масштабного обміну полоненими, — Андрій Юсов
- 19:18 Генштаб ЗСУ спростував удар по гуртожитку в Старобільську: ціллю був штаб підрозділу БпЛА "Рубікон"
- 19:12 Порноскандал у Нацполіції: топпосадовці трьох областей вийшли із СІЗО під заставу
- 19:06 Аграрний кластер та елітні ЖК: як родина ексректора Іванишина побудувала бізнес-імперію на базі держуніверситету
- 19:00 Автівки буквально пливуть: місто Вишневе пішло під воду через потужну зливу
- 18:55 Суд у Чернівцях повернув на розслідування справу про спробу вивезення 3 тисяч тонн зерна за підробленими документами
- 18:50 Єврокомісія пропонує відтермінувати санкції проти виробника чипів для армії РФ заради автопрому ЄС
- 18:46 Масовані обстріли Херсонщини: в обласній прокуратурі заявили про загиблого та 11 поранених за добу
- 18:41 Зеленський зустрівся з керівниками громад Київщини та Чернігівщини: обговорили фортифікації та ППО на півночі
- **18:35 У Харкові зафіксовано влучання внаслідок обстрілу в Холодногорському районі міста**
- 18:29 Генштаб ЗСУ повідомив про удари по складах і пунктах управління російських військ

Теги новин

COVID-19 агрессия России Атака Війна Война ВСУ Вторжение Дональд Трамп Донбасс ДТП Зеленский ЗСУ Киев Київ коронавирус Коррупция Напад Росії на Україну Нападение России на Украину оккупанты окупанти Порошенко Путин Росія Россия СБУ США Украина Україна ЧП Эпидемия коронавируса

Наші опитування

Чи вірите ви, що Дональд Трамп зможе зупинити війну між Росією та Україною?

- Так, повністю зможе
- Частково зможе, але не відразу
- Ні, не зможе
- Це залежить від дій інших сторін
- Важко відповісти

Голосувати

Показати результати опитування
Показати всі опитування на сайті

2013-2026 © АНТИКОР — національний антикорупційний портал
Реклама на сайті • Наші партнери
Політика конфіденційності

Використання матеріалів сайту дозволено лише за наявності активного гіперпосилання на джерело. Усі права на тексти, зображення, фотографії та відеоматеріали належать їх авторам.

Facebook | Twitter | YouTube | RSS-підписка | Email-розсилка | Мобільна версія

0.042575